శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ నవమస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ నవమస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
నాభాగో నభగాపత్యం యం తతం భ్రాతరః కవిం ।
యవిష్ఠం వ్యభజన్ దాయం బ్రహ్మచారిణమాగతం ॥ **1** ॥

భ్రాతరోఽభాంక్త కిం మహ్యం భజామ పితరం తవ ।
త్వాం మమార్యాస్తతాభాంక్షుర్మా పుత్రక తదాదృథాః ॥ **2** ॥

ఇమే అంగిరసః సత్రమాసతేఽద్య సుమేధసః ।
షష్ఠం షష్ఠముపేత్యాహః కవే ముహ్యంతి కర్మణి ॥ **3** ॥

తాంస్త్వం శంసయ సూక్తే ద్వే వైశ్వదేవే మహాత్మనః ।
తే స్వర్యంతో ధనం సత్రపరిశేషితమాత్మనః ॥ **4** ॥

దాస్యంతి తేఽథ తాన్ గచ్ఛ తథా స కృతవాన్ యథా ।
తస్మై దత్త్వా యయుః స్వర్గం తే సత్రపరిశేషితం ॥ **5** ॥

తం కశ్చిత్ స్వీకరిష్యంతం పురుషః కృష్ణదర్శనః ।
ఉవాచోత్తరతోఽభ్యేత్య మమేదం వాస్తుకం వసు ॥ **6** ॥

మమేదమృషిభిర్దత్తమితి తర్హి స్మ మానవః ।
స్యాన్నౌ తే పితరి ప్రశ్నః పృష్టవాన్ పితరం తథా ॥ **7** ॥

యజ్ఞవాస్తుగతం సర్వముచ్ఛిష్టమృషయః క్వచిత్ ।
చక్రుర్విభాగం రుద్రాయ స దేవః సర్వమర్హతి ॥ **8** ॥

నాభాగస్తం ప్రణమ్యాహ తవేశ కిల వాస్తుకం ।
ఇత్యాహ మే పితా బ్రహ్మంఛిరసా త్వాం ప్రసాదయే ॥ **9** ॥

యత్ తే పితావదద్ ధర్మం త్వం చ సత్యం ప్రభాషసే ।
దదామి తే మంత్రదృశే జ్ఞానం బ్రహ్మ సనాతనం ॥ **10** ॥

గృహాణ ద్రవిణం దత్తం మత్సత్రే పరిశేషితం ।
ఇత్యుక్త్వాంతర్హితో రుద్రో భగవాన్ సత్యవత్సలః ॥ **11** ॥

య ఏతత్ సంస్మరేత్ ప్రాతః సాయం చ సుసమాహితః ।
కవిర్భవతి మంత్రజ్ఞో గతిం చైవ తథాఽఽత్మనః ॥ **12** ॥

నాభాగాదంబరీషోఽభూన్మహాభాగవతః కృతీ ।
నాస్పృశద్ బ్రహ్మశాపోఽపి యం న ప్రతిహతః క్వచిత్ ॥ **13** ॥

రాజోవాచ
భగవంఛ్రోతుమిచ్ఛామి రాజర్షేస్తస్య ధీమతః ।
న ప్రాభూద్ యత్ర నిర్ముక్తో బ్రహ్మదండో దురత్యయః ॥ **14** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అంబరీషో మహాభాగః సప్తద్వీపవతీం మహీం ।
అవ్యయాం చ శ్రియం లబ్ధ్వా విభవం చాతులం భువి ॥ **15** ॥

మేనేఽతిదుర్లభం పుంసాం సర్వం తత్ స్వప్నసంస్తుతం ।
విద్వాన్ విభవనిర్వాణం తమో విశతి యత్ పుమాన్ ॥ **16** ॥

వాసుదేవే భగవతి తద్భక్తేషు చ సాధుషు ।
ప్రాప్తో భావం పరం విశ్వం యేనేదం లోష్టవత్ స్మృతం ॥ **17** ॥

స వై మనః కృష్ణపదారవిందయో -
ర్వచాంసి వైకుంఠగుణానువర్ణనే ।
కరౌ హరేర్మందిరమార్జనాదిషు
శ్రుతిం చకారాచ్యుతసత్కథోదయే ॥ **18** ॥

ముకుందలింగాలయదర్శనే దృశౌ
తద్భృత్యగాత్రస్పర్శేఽంగసంగమం ।
ఘ్రాణం చ తత్పాదసరోజసౌరభే
శ్రీమత్తులస్యా రసనాం తదర్పితే ॥ **19** ॥

పాదౌ హరేః క్షేత్రపదానుసర్పణే
శిరో హృషీకేశపదాభివందనే ।
కామం చ దాస్యే న తు కామకామ్యయా
యథోత్తమశ్లోకజనాశ్రయా రతిః ॥ **20** ॥

ఏవం సదా కర్మకలాపమాత్మనః
పరేఽధియజ్ఞే భగవత్యధోక్షజే ।
సర్వాత్మభావం విదధన్మహీమిమాం
తన్నిష్ఠవిప్రాభిహితః శశాస హ ॥ **21** ॥

ఈజేఽశ్వమేధైరధియజ్ఞమీశ్వరం
మహావిభూత్యోపచితాంగదక్షిణైః ।
తత్తైర్వసిష్ఠాసితగౌతమాదిభి -
ర్ధన్వన్యభిస్రోతమసౌ సరస్వతీం ॥ **22** ॥

యస్య క్రతుషు గీర్వాణైః సదస్యా ఋత్విజో జనాః ।
తుల్యరూపాశ్చానిమిషా వ్యదృశ్యంత సువాససః ॥ **23** ॥

స్వర్గో న ప్రార్థితో యస్య మనుజైరమరప్రియః ।
శృణ్వద్భిరుపగాయద్భిరుత్తమశ్లోకచేష్టితం ॥ **24** ॥

సమర్ద్ధయంతి తాన్ కామాః స్వారాజ్యపరిభావితాః ।
దుర్లభా నాపి సిద్ధానాం ముకుందం హృది పశ్యతః ॥ **25** ॥

స ఇత్థం భక్తియోగేన తపోయుక్తేన పార్థివః ।
స్వధర్మేణ హరిం ప్రీణన్ సంగాన్ సర్వాంఛనైర్జహౌ ॥ **26** ॥

గృహేషు దారేషు సుతేషు బంధుషు
    ద్విపోత్తమస్యందనవాజిపత్తిషు ।
అక్షయ్యరత్నాభరణాయుధాది -
    ష్వనంతకోశేష్వకరోదసన్మతిం ॥ **27** ॥

తస్మా అదాద్ధరిశ్చక్రం ప్రత్యనీకభయావహం ।
ఏకాంతభక్తిభావేన ప్రీతో భృత్యాభిరక్షణం ॥ **28** ॥

ఆరిరాధయిషుః కృష్ణం మహిష్యా తుల్యశీలయా ।
యుక్తః సాంవత్సరం వీరో దధార ద్వాదశీవ్రతం ॥ **29** ॥

వ్రతాంతే కార్తికే మాసి త్రిరాత్రం సముపోషితః ।
స్నాతః కదాచిత్ కాలింద్యాం హరిం మధువనేఽర్చయత్ ॥ **30** ॥

మహాభిషేకవిధినా సర్వోపస్కరసంపదా ।
అభిషిచ్యాంబరాకల్పైర్గంధమాల్యార్హణాదిభిః ॥ **31** ॥

తద్గతాంతరభావేన పూజయామాస కేశవం ।
బ్రాహ్మణాంశ్చ మహాభాగాన్ సిద్ధార్థానపి భక్తితః ॥ **32** ॥

గవాం రుక్మవిషాణీనాం రూప్యాంఘ్రీణాం సువాససాం ।
పయఃశీలవయోరూపవత్సోపస్కరసంపదాం ॥ **33** ॥

ప్రాహిణోత్ సాధువిప్రేభ్యో గృహేషు న్యర్బుదాని షట్ ।
భోజయిత్వా ద్విజానగ్రే స్వాద్వన్నం గుణవత్తమం ॥ **34** ॥

లబ్ధకామైరనుజ్ఞాతః పారణాయోపచక్రమే ।
తస్య తర్హ్యతిథిః సాక్షాద్ దుర్వాసా భగవానభూత్ ॥ **35** ॥

తమానర్చాతిథిం భూపః ప్రత్యుత్థానాసనార్హణైః ।
యయాచేఽభ్యవహారాయ పాదమూలముపాగతః ॥ **36** ॥

ప్రతినంద్య స తద్యాచ్ఞాం కర్తుమావశ్యకం గతః ।
నిమమజ్జ బృహద్ ధ్యాయన్ కాలిందీసలిలే శుభే ॥ **37** ॥

ముహూర్తార్ధావశిష్టాయాం ద్వాదశ్యాం పారణం ప్రతి ।
చింతయామాస ధర్మజ్ఞో ద్విజైస్తద్ధర్మసంకటే ॥ **38** ॥

బ్రాహ్మణాతిక్రమే దోషో ద్వాదశ్యాం యదపారణే ।
యత్ కృత్వా సాధు మే భూయాదధర్మో వా న మాం స్పృశేత్ ॥ **39** ॥

అంభసా కేవలేనాథ కరిష్యే వ్రతపారణం ।
ప్రాహురబ్భక్షణం విప్రా హ్యశితం నాశితం చ తత్ ॥ **40** ॥

ఇత్యపః ప్రాశ్య రాజర్షిశ్చింతయన్ మనసాచ్యుతం ।
ప్రత్యచష్ట కురుశ్రేష్ఠ ద్విజాగమనమేవ సః ॥ **41** ॥

దుర్వాసా యమునాకూలాత్ కృతావశ్యక ఆగతః ।
రాజ్ఞాభినందితస్తస్య బుబుధే చేష్టితం ధియా ॥ **42** ॥

మన్యునా ప్రచలద్గాత్రో భ్రుకుటీకుటిలాననః ।
బుభుక్షితశ్చ సుతరాం కృతాంజలిమభాషత ॥ **43** ॥

అహో అస్య నృశంసస్య శ్రియోన్మత్తస్య పశ్యత ।
ధర్మవ్యతిక్రమం విష్ణోరభక్తస్యేశమానినః ॥ **44** ॥

యో మామతిథిమాయాతమాతిథ్యేన నిమంత్ర్య చ ।
అదత్త్వా భుక్తవాంస్తస్య సద్యస్తే దర్శయే ఫలం ॥ **45** ॥

ఏవం బ్రువాణ ఉత్కృత్య జటాం రోషవిదీపితః ।
తయా స నిర్మమే తస్మై కృత్యాం కాలానలోపమాం ॥ **46** ॥

తామాపతంతీం జ్వలతీమసిహస్తాం పదా భువం ।
వేపయంతీం సముద్వీక్ష్య న చచాల పదాన్నృపః ॥ **47** ॥

ప్రాగ్దిష్టం భృత్యరక్షాయాం పురుషేణ మహాత్మనా ।
దదాహ కృత్యాం తాం చక్రం క్రుద్ధాహిమివ పావకః ॥ **48** ॥

తదభిద్రవదుద్వీక్ష్య స్వప్రయాసం చ నిష్ఫలం ।
దుర్వాసా దుద్రువే భీతో దిక్షు ప్రాణపరీప్సయా ॥ **49** ॥

తమన్వధావద్ భగవద్రథాంగం
దావాగ్నిరుద్ధూతశిఖో యథాహిం ।
తథానుషక్తం మునిరీక్షమాణో
గుహాం వివిక్షుః ప్రససార మేరోః ॥ **50** ॥

దిశో నభః క్ష్మాం వివరాన్ సముద్రాన్
లోకాన్ సపాలాంస్త్రిదివం గతః సః ।
యతో యతో ధావతి తత్ర తత్ర
సుదర్శనం దుష్ప్రసహం దదర్శ ॥ **51** ॥

అలబ్ధనాథః స యదా కుతశ్చిత్
సంత్రస్తచిత్తోఽరణమేషమాణః ।
దేవం విరించం సమగాద్ విధాత -
స్త్రాహ్యాత్మయోనేఽజితతేజసో మాం ॥ **52** ॥

బ్రహ్మోవాచ
స్థానం మదీయం సహవిశ్వమేతత్
క్రీడావసానే ద్విపరార్ధసంజ్ఞే ।

భ్రూభంగమాత్రేణ హి సందిధక్షోః
కాలాత్మనో యస్య తిరోభవిష్యతి ॥ **53** ॥

అహం భవో దక్షభృగుప్రధానాః
ప్రజేశభూతేశసురేశముఖ్యాః ।
సర్వే వయం యన్నియమం ప్రపన్నా
మూర్ధ్న్యర్పితం లోకహితం వహామః ॥ **54** ॥

ప్రత్యాఖ్యాతో విరించేన విష్ణుచక్రోపతాపితః ।
దుర్వాసాః శరణం యాతః శర్వం కైలాసవాసినం ॥ **55** ॥

శ్రీరుద్ర ఉవాచ
వయం న తాత ప్రభవామ భూమ్ని
యస్మిన్ పరేఽన్యేఽప్యజజీవకోశాః ।
భవంతి కాలే న భవంతి హీదృశాః
సహస్రశో యత్ర వయం భ్రమామః ॥ **56** ॥

అహం సనత్కుమారశ్చ నారదో భగవానజః ।
కపిలోఽపాంతరతమో దేవలో ధర్మ ఆసురిః ॥ **57** ॥

మరీచిప్రముఖాశ్చాన్యే సిద్ధేశాః పారదర్శనాః ।
విదామ న వయం సర్వే యన్మాయాం మాయయాఽఽవృతాః ॥ **58** ॥

తస్య విశ్వేశ్వరస్యేదం శస్త్రం దుర్విషహం హి నః ।
తమేవ శరణం యాహి హరిస్తే శం విధాస్యతి ॥ **59** ॥

తతో నిరాశో దుర్వాసాః పదం భగవతో యయౌ ।
వైకుంఠాఖ్యం యదధ్యాస్తే శ్రీనివాసః శ్రియా సహ ॥ **60** ॥

సందహ్యమానోఽజితశస్త్రవహ్నినా
తత్పాదమూలే పతితః సవేపథుః ।

ఆహాచ్యుతానంత సదీప్సిత ప్రభో
కృతాగసం మావ హి విశ్వభావన ॥ **61** ॥

అజానతా తే పరమానుభావం
కృతం మయాఘం భవతః ప్రియాణాం ।
విధేహి తస్యాపచితిం విధాత -
ర్ముచ్యేత యన్నామ్న్యుదితే నారకోఽపి ॥ **62** ॥

శ్రీభగవానువాచ
అహం భక్తపరాధీనో హ్యస్వతంత్ర ఇవ ద్విజ ।
సాధుభిర్గ్రస్తహృదయో భక్తైర్భక్తజనప్రియః ॥ **63** ॥

నాహమాత్మానమాశాసే మద్భక్తైః సాధుభిర్వినా ।
శ్రియం చాత్యంతికీం బ్రహ్మన్ యేషాం గతిరహం పరా ॥ **64** ॥

యే దారాగారపుత్రాప్తాన్ ప్రాణాన్ విత్తమిమం పరం ।
హిత్వా మాం శరణం యాతాః కథం తాంస్త్యక్తుముత్సహే ॥ **65** ॥

మయి నిర్బద్ధహృదయాః సాధవః సమదర్శనాః ।
వశీకుర్వంతి మాం భక్త్యా సత్స్త్రియః సత్పతిం యథా ॥ **66** ॥

మత్సేవయా ప్రతీతం చ సాలోక్యాదిచతుష్టయం ।
నేచ్ఛంతి సేవయా పూర్ణాః కుతోఽన్యత్ కాలవిద్రుతం ॥ **67** ॥

సాధవో హృదయం మహ్యం సాధూనాం హృదయం త్వహం ।
మదన్యత్ తే న జానంతి నాహం తేభ్యో మనాగపి ॥ **68** ॥

ఉపాయం కథయిష్యామి తవ విప్ర శృణుష్వ తత్ ।
అయం హ్యాత్మాభిచారస్తే యతస్తం యాతు వై భవాన్ ।
సాధుషు ప్రహితం తేజః ప్రహర్తుః కురుతేఽశివం ॥ **69** ॥

తపో విద్యా చ విప్రాణాం నిఃశ్రేయసకరే ఉభే ।
తే ఏవ దుర్వినీతస్య కల్పేతే కర్తురన్యథా ॥ **70** ॥

బ్రహ్మంస్తద్ గచ్ఛ భద్రం తే నాభాగతనయం నృపం ।
క్షమాపయ మహాభాగం తతః శాంతిర్భవిష్యతి ॥ **71** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
నవమస్కంధే అంబరీషచరితే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥